bedrijfseconomische publikaties, Zoetermeer, juni 1984 en november 1988.

3 De afdeling Bevolking van de gemeente is vaak bereid en in staat om gedetailleerde informatie te leveren over spreiding van de bevolking naar leeftijden, geslacht en dergelijke over de wijken van de stad of gemeente.

4 Deze drie dimensies doen denken aan de drie dimensies van de 'kubus' van Abell, Hammond (1979); zij gebruiken voor de afbakening van de 'business' van een organisatie de drie termen 'behoeften/functies', 'doelgroep' en 'technologie'. Wanneer we het assortiment dat een detailhandelsorganisatie aanbiedt zien als de 'technologie' (waarmee worden de behoeften van de doelgroepen bevredigd) van Abell en Hammond, dan zien we dat de keuze voor een bepaalde winkelformule door een detaillist, hetzelfde inhoudt als een bepaling van het antwoord op de klassieke vraag 'What business we are in'?! Zie ook Van der Ster, Van Wissen (1978), p. 122.

5 Als referentiepunt voor de door ons te maken schattingen kunnen we de cijfers gebruiken die vermeld zijn in de EIM-uitgave 'Bedrijfssignalering; bedrijfsresultaten', welke per kwartaal verschijnt. Verder geeft het EIM soortgelijke kengetallen in haar jaarlijkse publikatie 'Kengetallen'.

Het MAB vóór 50 jaar

A. F. Tempelaar

oktober 1939

Het artikel van G. P. J. Hogeweg 'Saldo-biljetten onmisbaar in verband met de controle van debiteuren-saldi' heeft jarenlang op de hitparade van de verplichte literatuur voor het examen Contrôleurleer gestaan. Het was een prettig onderwerp om een mondeling examen mee te starten.. (althans voor de examinerator). Hogeweg schetst eerst het volledig controle-systeem op debiteuren per balansdatum (via saldijst met som van de debeten creditellingen, debet- en creditaftoeken van koersverschillen en dergelijke, welke telling na minnen en plussen moet aansluiten met die van de overeenkomstige tellingen van de debiteurenrekening in het grootboek; vervolgd door analyse van de saldi: zijn het de laatste leveringen, vallen de posten binnen de krediettermijn, wat is er in het nieuwe jaar reeds ontvangen? De resterende posten checken met de expeditiegegevens).

Als alles klopt, kan de accountant dan gerust zijn? Neen zegt Hogeweg. Op deze manier van controleren kan slepen van gelden lange tijd onopgemerkt blijven. Slepen van gelden die contant zijn geïncasseerd, bijvoorbeeld door de vertegenwoordiger of op de goederen-beurs of door valselijke verschuiving in de administratie van de

A. F. Tempelaar, registeraccountant, was lid van de maatschap Dijker en Doornbos (rechtsvoorganger van Deloitte Dijker Van Dien) en vervulde vele functies in de beroepsorganisaties in binnen- en buitenland.

toegestane krediet-termijn. Natuurlijk lopen dergelijke fraudes op den duur spaak, maar Hogeweg acht het niet ondenkbaar dat de accountant ondertussen een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening heeft afgegeven.

Hogeweg geeft toe, dat het systeem van het verzenden van saldo-biljetten tijd en kosten met zich mede brengt. Wellicht kan volgens de schrijver op die manier per saldo op accountantskosten worden bespaard of is het bieden van meer zekerheid de meerkosten alleszins waard. In de USA is de effectiviteit van het systeem gebleken.

Hogeweg beveelt daarom het systeem ook voor ons land aan.

Artikel 27 van het Ontwerp Wettelijke regeling van het Accountantswezen belast de Raden van Tucht met het houden van toezicht op de beroepsuitoefening door registeraccountants op een wijze zoals goede accountants betaamt.

In de Memorie van Toelichting vindt men toezicht en tucht naast elkaar genoemd.

Mr. M. van Regteren Altena vraagt zich af wat met toezicht wordt bedoeld in geval een Raad naast tucht ook toezicht wordt opgedragen. Toezicht veronderstelt een activiteit, niet passief afwachten tot er wat gebeurt, ook niet bij toeval ontdekken wat niet deugt.

Bij toezicht kan men volgens de schrijver ook denken aan leiding geven en/of het bevorderen van een behoorlijke beroepsuitoefening, eventueel leidende tot het geven van voorschriften.

Indien dit alles niet de bedoeling van de wetgever is – hetgeen de schrijver ook verwacht – doet de wetgever er beter aan het aanwijzen van het toezicht aan de RvT te laten vervallen. Uiteraard kunnen de uitspraken van de Raden van Tucht jurisprudentie vormen, maar dat is toch wel iets anders dan regelen op te treden.

De schrijver behandelt nog enkele andere onduidelijkheden in het ontwerp van wet en eindigt met de opmerking dat hij node de geldboete mist als (additionele) straf (zoals bijvoorbeeld bij de Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst).

In een uitvoerig artikel inzake de waardering van incurante aandelen komt E. E. Harmsen terug op hetgeen dienaangaande is geschreven in het speciale nummer van oktober 1938 (zie het historisch

verslag van oktober 1988). Het artikel komt neer op een samenvatting, waarbij Harmsen op sommige i's een ander puntje zet respectievelijk op sommige onderdelen een ander accent legt.

Het artikel van T. Keuzenkamp inzake twee curatoren in één faillissement – zie onder meer het historisch verslag van juni 1988 – krijgt nog een vervolg, nu de schrijver is gebleken dat Mr. A. J. Marx in het vakblad 'Themis' hetzelfde vraagstuk heeft aangeroerd.

Keuzenkamp vindt het van groot belang, dat hier een rechtskundige aan het woord is die niet alleen blijk geeft de oorzaak van de onjuiste toestand te onderkennen, doch tevens een poging doet in de praktijk tot een betere toestand te geraken. Alvoorens een curator wordt benoemd wil Marx een comptabel deskundige belasten met het opstellen van een vermogensopstelling van de boedel, zulks met behulp van door de rechter-commissaris te benoemen ambtelijke schatter(s). Nadat omtrent de boedel rapport aan de R.C. is uitgebracht wordt een curator benoemd. Ondertussen is de comptabele belast met de bewaring en zo nodig met het beheer. Voorts wil Marx de boekencontrole opdragen aan de Rijksaccountantsdienst.

Keuzenkamp acht het niet juist dat de accountant, dit is de door Marx genoemde comptabele deskundige, met de bewaring en het beheer wordt belast. Geen beheer, wel toezicht, ook al wordt het beheer maar tijdelijk bedoeld. Zonder maar iets ten nadele van de Rijksaccountantsdienst te bedoelen acht Keuzenkamp voor de controle-functie een accountant in het vrije beroep de aangewezen.